



**Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Зур Кукмара авыл җирлеге территориясендә төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контроль турында нигезләмә**

**1. Гомуми нигезләмәләр**

1.1. Әлеге нигезләмә Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Зур Кукмара авыл җирлеге территориясендә төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру тәртибен билгели (алга таба – төзекләндерү өлкәсендә контроль).

1.2. Төзекләндерү өлкәсендә контроль предметы булып юридик затларның, шәхси эшмәкәрләрнең, гражданның (алга таба – контрольдә тотыла торган затлар) Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Зур Кукмара авыл җирлеге территориясендә төзекләндерү кагыйдәләрен (алга таба – төзекләндерү кагыйдәләрен), инвалидлар өчен социаль, инженерлык һәм транспорт инфраструктурасы объектларыннан һәм күрсәтелә торган хезмәтләрдән файдалану мөмкинлеген тәмин итү таләпләрен (алга таба шулай ук – мәжбүри таләпләр) үтәү тора.

1.3. Төзекләндерү өлкәсендә контроль Зур Кукмара авыл башкарма комитеты (алга таба – администрация) тарафыннан башкарыла.

1.4. Администрациянең төзекләндерү өлкәсендә контроль алып барырга вәкаләтле вазыйфай затлары – Кукмара муниципаль районы Зур Кукмара авыл җирлеге башлыгы (башлык урынбасары) һәм Кукмара муниципаль районы Зур Кукмара авыл җирлеге башкарма комитеты секретаре (алга таба шулай ук – контроль алып барырга вәкаләтле вазыйфай затлар). Администрациянең күрсәтелгән вазыйфай затларының вазыйфа бурычларына аларның вазыйфа инструкциясе нигезендә төзекләндерү өлкәсендә контроль вәкаләтләрен гамәлгә ашыру керә.

Төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашыру Төзекләндерү өлкәсендә контроль үткәргәндә контроль алып барырга вәкаләтле вазыйфай затларның хокуклары, бурычлары бар һәм «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка федераль законнар нигезендә җаваплылык тоталар.

1.5. Төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашыру, профилактик чаралар, контроль чаралар оештыру һәм үткәргү белән бәйле мөнәсәбәтләргә карата «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон, «Җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләре кулланыла.

1.6. Администрация төзекләндерү Кагыйдәләренең үтәлешен контрольдә тоту, шул исәптән:

1) янәшәдәге территорияләргә карап тоту буенча мәжбүри таләпләр;

2) төзекләндерү элементлары һәм объектларын тоту буенча мәжбүри таләпләр, шул исәптән таләпләр:

- халыкның аз хәрәкәтләнүче төркемнәренең мәгариф, сәламәтлек саклау, мәдәният, физик культура һәм спорт, халыкка социаль хезмәт күрсәтү объектларына ирәкле керүенә комачауламый торган коймалар урнаштыру буенча;

- торақ булмаган биналар, корылмалар, төзелмәләренең фасадларын, биналарның, корылмаларның, төзелмәләренең башка стеналарын, шулай ук төзекләндерүнең башка элементларын һәм җәмәгать урыннарын карап тоту буенча;

- инженерлык корылмаларын эксплуатацияләү өчен кирәкле мәгълүматны үз эченә алган махсус билгеләр, язуларны тоту буенча;

- җир эшләре башкарылган чорда биналарга һәм аларга керү урыннарына ирәкле юллар, шулай ук ишегалларына ирәкле керү юлларын тәмин итү, җәяүлеләр, шул исәптән инвалидлар

һәм халыкның башка аз хәрәкәтләнүче төркемнәре иминлеген һәм жәяүлеләр хәрәкәтенен куркынычсызлыгын тәмин итү буенча;

- Татарстан Республикасы норматив хокукый актлары белән билгеләнгән срокта аварияләр нәтижәсендә килеп туган эшләр башкару турында администрациягә хәбәрнамә жиберү буенча;

- транспорт чараларын газонга яки башка яшелләнделергән территориягә, яки төзекләндерү кагыйдәләре белән анда транспорт чараларын урнаштыру чикләнгән рекреацион территориягә урнаштыруның рөхсәт ителмәве турында, шулай ук аларны эксплуатацияләү, хезмәт күрсәтү яки ремонтлау вакытында, йөкләр ташу яки төзелеш майданчыкларыннан чыгу вакытында (тент яки япма булмау сәбәпле) гомуми файдаланудагы территорияләргә транспорт чаралары белән пычрату рөхсәт ителмәве турында;

3) Кукмара муниципаль районы Зур Кукмара авыл жирлегә территориясен кышкы чорда жыештыру буенча, шул исәптән биналарның, корылмаларның түбәләрен кардан, боздан һәм боз сөңгеләреннән чистарту буенча чаралар үткөрүне контрольдә тоту буенча мәжбүри таләпләр

4) Кукмара муниципаль районы Зур Кукмара авыл жирлегә территориясен жәйге чорда жыештыру буенча, шул исәптән карантин, агулы һәм чүп үләннәрен ачыклау, алар белән көрәшү, аларның күпләп үскән урынын билгеләү, бетерү буенча мәжбүри таләпләргә дә кертеп, мәжбүри таләпләр;

5) махсус янгынга қаршы режим гамәлдә булган чорда янғын куркынычсызлыгының өстәмә мәжбүри таләпләре;

6) гомуми файдаланудагы территорияләрдә жир асты коммуникацияләрен салу, үзгәртеп кору, ремонтлау һәм тоту буенча мәжбүри таләпләр;

7) каты коммуналь калдыкларны саклау буенча мәжбүри таләпләр;

8) хайваннарны йөртү буенча мәжбүри таләпләр һәм авыл хужалыгы хайваннарын һәм кошларын гомуми файдаланудагы территорияләрдә һәм төзекләндерү кагыйдәләрендә каралган башка территорияләрдә көтүгә юл куймау турында таләпләр.

Администрация контроль үткәргәгә вәкаләтле вазыйфай затлар тарафыннан аларның компетенциясе чикләрендә бирелгән мәжбүри таләпләргә бозуны бетерү турындагы күрсәтмәләргә үтәлешен контрольдә тоту.

1.7. Әлеге Нигезләмәдә төзекләндерү элементлары дип декоратив, техник, планлаштыру, конструктив жайланмалар, яшелләнделерү элементлары, төрле жиһазлау һәм бизәү төрләре, шул исәптән биналар, корылмалар, төзелмәләр фасадларын да, кече архитектура формалары, капитал булмаган стационар булмаган корылмалар һәм төзелмәләр, территорияне төзекләндерүнең состав өлешләре буларак кулланыла торган мәгълүмати щитлар һәм күрсәткечләр аңлашыла.

Әлеге Нигезләмәдә төзекләндерү объектлары дип төзекләндерү буенча эшчәнлек алып барыла торган төрле функциональ билгеләнештәге территорияләр аңлашыла, шул исәптән:

1) планлаштыру структурасы элементлары (зоналар (массивлар), районнар (шул исәптән торак районнар, микрорайоннар, кварталлар, сәнэгать районнары, яр буйлары), гражданның бакчачылык, яшелчәчелек коммерцияле булмаган берләшмәләре урнашкан территорияләр);

2) урам-юл челтәре элементлары (аллеялар, бульварлар, магистральләр, тыкрыклар, майданнар, керү юллары, проспектлар, кечкенә урамнар, разъездлар, төшү юллары, трактлар, тупиклар, урамнар, шоссе);

3) ишегалды территорияләре;

4) балалар һәм спорт майданчыклары;

5) хайваннарны йөртү майданчыклары;

6) парковчалар (машина кую урыннары);

7) парклар, скверлар, башка яшел зоналар;

8) техник һәм санитар-саклау зоналары;

Әлеге Нигезләмәдәгә саклагыч жайланмалар дип капкалар, кече капкалар, шлагбаумнар, шул исәптән автоматлары шлагбаумнар һәм декоратив коймалар (киртәләр) аңлашыла.

1.8. Администрация төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашыру кысаларында төзекләндерү өлкәсендә контроль объектларын исәпкә алуны тәмин итә.

Администрация тарафыннан төзекләндерү өлкәсендәгә контроль объектларын әлеге Нигезләмә нигезендә билгелә бер куркыныч категориясенә керту гамәлгә ашырыла.

## 2. Төзеклөндөрү өлкөсөндө контрольне гамэлгэ ашырганда закон белән саклана торган кыйммәтлөргэ зыян китерү (зарар китерү) куркынычлары белән идарэ итү

2.1. Администрация төзеклөндөрү өлкөсөндө зыян китерү (зарар китерү) куркынычлары белән идарэ итү нигезендө контроль алып бара.

2.2. Төзеклөндөрү өлкөсөндө контроль үткэргөндө закон белән саклана торган кыйммәтлөргэ зыян (зарар) китерү куркынычларын идарэ итү максатларында элге Нигезлэмөнең 1.7 пунктында каралган мондый контроль объектлары «Россия Федерациясендө дөүлөт контроле (күзөтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендөгө 248-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендө куркыныч категорияләренә кертелергэ тиеш.

2.3. Администрация тарафыннан төзеклөндөрү өлкөсөндө элге Нигезлэмөнең 1.7 пунктында каралган контроль объектларын (алга таба – контроль объектлары) билгеле бер куркыныч категориясенә кертү элге Нигезлэмөгэ 1 нче кушымта нигезендө төзеклөндөрү өлкөсөндө муниципаль контроль гамэлгэ ашырганда тиешле объектларны билгеле бер куркыныч категориясенә кертү критерийлары нигезендө гамэлгэ ашырыла.

Контроль объектларын куркыныч категорияләренә кертү һәм контроль объектларына бирелгән куркыныч категорияләрен үзгэртү администрация боерыгы белән башкарыла.

Администрация тарафыннан контроль объектларын куркыныч категорияләренә керткөндө шул исэптән түбөндөгөлэр кулланыла:

- 1) Бердәм дөүлөт күчөмсөз милек реестрындагы мэгълүматлар;
- 2) контроль үткэрергэ вэкалэтле вазыйфаи затлар тарафыннан контрольдө тотылган затлар белән аралашмыйча контроль үткэргөндө алына торган мэгълүматлар;
- 3) администрациядөгө башка мэгълүматлар.

2.4. Администрация тарафыннан бирелгән куркыныч категориясенә бэйле рөвештө планлы контроль чаралар үткэртү түбөндөгө вакыт аралыгы белән башкарыла:

- 1) югары куркыныч категориясенә кертелгән контроль объектлар өчөн – 2 елга бер тапкыр;
- 2) уртача куркыныч категориясенә кертелгән контроль объектлары өчөн – 3 елга бер тапкыр.

Түбән куркыныч категориясенә кертелгән контроль объектларына карата планлы контроль чаралары үткэрелми.

Контроль объектларын түбән куркыныч категориясенә кертү турында карар кабул итү талэп ителми.

2.5. Еллык планлы контроль чаралар планнарына еллык планны гамэлгэ ашыру елында түбөндөгө куркыныч категориясенә кертелгән контроль объектлары өчөн соңгы планлы контроль чарасы тэмамланганнан алып вакыт чоры бетэ торган контроль объектларына карата контроль чаралар кертелергэ тиеш:

- 1) югары куркыныч, – ким дигөндө 2 ел;
- 2) уртача куркыныч, – ким дигөндө 3 ел.

Эгэр элек контроль объектларына карата планлы контроль чаралар үткэрелмэгән булса, еллык планга контроль объектлары юридик затның яки гражданның контроль объектына милек хокукы барлыкка килгән көннән соң бер ел узгач, э янэшэдөгө территориялэр белән булган очракта – Төзеклөндөрү кагыйдэлэре нигезендө янэшэдөгө территорияне карап тоту буенча бурыч барлыкка килгән көннән кертелергэ тиеш.

2.6. Контроль объектынның хокук иясе сорагы буенча, сорау килгәннән соң 15 көннән дө артмаган вакытта контроль үткэрергэ вэкалэтле вазыйфаи затлар сорау килгәннән соң 15 көннән дө артмаган вакыт эчендө аңа контроль объектына бирелгән куркыныч категориясе турында мэгълүмат, шулай ук мондый объектны билгеле бер куркыныч категориясенә керткөндө кулланылган мэгълүматны бирэлэр.

Контроль объектынның хокук иясе администрациягэ контроль объектына элек бирелгән куркыныч категориясен үзгэртү турында гариза бирергэ хокуклы.

2.7. Администрация куркыныч категорияләре бирелгән контроль объектлары исемлеген алып бара (алга таба – контроль объектлары исемлегө). Контроль объектларын контроль

объектлары исемлегенә керту элге Нигезлэмәнең 2.3 пунктында күрсәтелгән Администрация боерыгы нигезендә башкарыла.

Риск категорияләре күрсәтелгән контроль объектлары исемлеге «Интернет» мәгълүмати-телекоммуникация чөлтәрендә Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районының рәсми сайтында (алга таба – администрациянең рәсми сайты) контроль эшчәнлегенә багышланган махсус бүлектә урнаштырыла. Махсус бүлектә керу рәсми сайтның баш (төп) битеннән башкарылырга тиеш.

2.8. Контроль объектлары исемлегендә түбәндәге мәгълүмат була:

- 1) контроль объектның идентификацияли торган мәгълүмат (контроль объектның урнашкан урыны адресы, кадастр номеры (әгәр булса), контроль объектның идентификацияли торган башка билгеләр (кирәк булганда));
- 2) бирелгән куркыныч категориясе;
- 3) контроль объектына куркыныч категориясен бирү турында карар реквизитлары.

### **3. Закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү куркынычларын профилактикалау**

3.1. Администрация төзекләндерү өлкәсендә контрольне профилактик чаралар үткөрү аша да гамәлгә ашыра.

3.2. Профилактик чаралар контрольдә тотыла торган затлар тарафыннан мәжбүри таләпләрне намус белән үтәүне стимуллаштыру, мәжбүри таләпләрне бозуга һәм (яки) закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерүгә китерә алган шартларны, сәбәпләрне һәм факторларны бетерү, мәжбүри таләпләрне, аларны үтәү ысулларын контрольдә тотыла торган затларга житкерү максатларында администрация тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3.3. Төзекләндерү өлкәсендә контроль үткәргәндә зыян (зарар) китерү куркынычын киметүгә юнәлдерелгән профилактик чаралар үткөрү контроль чаралар үткөрүгә карата өстенлекле булып тора.

3.4. Профилактика чаралары Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә расланган закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү куркынычларын профилактикалау программасы нигезендә гамәлгә ашырыла, шулай ук зыян китерү куркынычларын профилактикалау программасында каралмаган профилактик чаралар да үткәрелергә мөмкин.

Профилактик чаралар үткәргәндә контроль объектларының закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерүнең турыдан-туры куркынычы булып торуы яки мондый зыян (зарар) китерелгән ачыкланган очракта, контроль үткәргәгә вәкаләтле вазыйфаи зат, контроль чаралар үткөрү турында карар кабул итү өчен, шунда ук Кукмара муниципаль районы Зур Кукмара авыл жирлегә башлыгына (башлык урынбасарына) мәгълүмат жиберә.

3.5. Администрация тарафыннан төзекләндерү өлкәсендә контроль үткәргәндә түбәндәге профилактика чаралары үткәрелергә мөмкин:

- 1) мәгълүмат бирү;
- 2) хокукны куллану тәжрибәсен гомумиләштерү;
- 3) кисәтүләр игълан итү;
- 4) консультация бирү;
- 5) профилактик визит.

3.6. Мәжбүри таләпләрне үтәү мәсьәләләре буенча мәгълүмат администрация тарафыннан тиешле белешмәләрне рәсми сайттагы контроль эшчәнлеккә багышланган махсус бүлектә, массакуләм мәгълүмат чараларында урнаштыру юлы белән, контроль үткәрелә торган затларның дәүләт мәгълүмат системасындагы шәхси кабинетлары аша (алар булганда) һәм башка рәвешләрдә башкарыла.

Администрациянең рәсми сайтында контроль эшчәнлегенә багышланган махсус бүлектә «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законның 46 статьясының 3 өлешендә каралган мәгълүматларны урнаштырырга һәм актуаль хәлдә тотарга тиеш.

Администрация шулай ук Кукмара муниципаль районы Зур Кукмара авыл жирлегә халкына гражданның жыелышларында һәм конференцияләрендә контроль объектларына

куелган мәжбүри таләпләр, аларның куркыныч критерийларына туры килүе, шулай ук контроль объектларына карата үткәрелә торган контроль чараларның төрләре, эчтәлегә һәм интенсивлыгы турында хәбәр итәргә хокуклы.

3.7. Хокукны куллану тәҗрибәсен гомумиләштерү үткәрелгән контроль чаралар һәм аларның нәтиҗәләре турында мәгълүматны җыю һәм анализлау аша администрация тарафыннан башкарыла.

Хокукны куллану тәҗрибәсен гомумиләштерү нәтиҗәләре буенча, контроль үткәргә вәкаләтле вазыйфай затлар ел саен төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашыру буенча хокукны куллану тәҗрибәсен гомумиләштерү нәтиҗәләрен үз эченә алган һәм администрация башлыгы имзалаган, администрация боерыгы белән расланган доклад эзерли. Әлегә доклад хисап елыннан соң киләсе елның 1 июленә кадәр администрациянең рәсми сайтында контроль эшчәнлеккә багышланган махсус бүлектә урнаштырыла.

3.8. Мәжбүри таләпләрне бозуны рөхсәт итмәү турында кисәтү һәм мәжбүри таләпләрне үтәүне тәмин итү буенча чаралар күрү тәкъдире администрациядә эзерләнә торган мәжбүри таләпләрне бозу яки мәжбүри таләпләрне бозу билгеләре турында белешмәләр булган очракта һәм (яки) мәжбүри таләпләрне бозу закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зарар (зыян) китерүе яисә закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зарар (зыян) китерү куркынычы тудыруы турында расланган белешмәләр булмаган очракта, контроль үткәрелә торган затка игълан ителә. Кисәтүләр Кукмара муниципаль районы Зур Кукмара авыл җирлеге башлыгы (башлык урынбасары) тарафыннан күрсәтелгән мәгълүматларны алганнан соң 30 көннән дә соңга калмыйча игълан ителә (имзалана). Кисәтү язма яки электрон документ формасында эзерләнә һәм контроль үткәрелә торган зат адресына җибәрелә.

Мәжбүри таләпләрне бозуга юл куймау турында кисәтү Россия Федерациясе Икътисади үсеш министрлыгының «Контроль (күзәтчелек) органы тарафыннан кулланыла торган документларның типовой формалары турында» 2021 елның 31 мартындагы 151 номерлы боерыгы белән расланган форма нигезендә рәсмиләштерелә.

Мәжбүри таләпләрне бозуга юл куймау турында игълан ителгән кисәтүләр теркәлү номеры белән кисәтүләрне исәпкә алу журналында теркәлә.

Администрация тарафыннан мәжбүри таләпләрне бозуны рөхсәт итмәү турында кисәтү игълан ителгән очракта, контроль үткәрелә торган зат күрсәтелгән кисәтүгә каршы гариза бирергә хокуклы. Кисәтүгә каршылык администрация тарафыннан алынган көннән алып 30 көн эчендә карала. Каршылыкны карау нәтиҗәсендә контроль үткәрелә торган кешегә язмача яки электрон документ формасында каршылык белән килешү яки риза булмау турында мәгълүмат белән җавап җибәрелә. Каршылык белән риза булмаган очракта, җавапта тиешле нигезләмәләр күрсәтелә.

3.9. Контроль үткәрелә торган затларга консультацияне контроль үткәргә вәкаләтле вазыйфай зат тарафыннан телефон аша, видео-конференц-элементә аша, шәхси кабул итү вакытында яки профилактик чаралар, контроль чаралар үткәргү барышында гамәлгә ашырыла һәм 15 минуттан артмаска тиеш.

Гражданнарны шәхси кабул итүне Кукмара муниципаль районы Зур Кукмара авыл җирлеге башлыгы (башлык урынбасары) һәм (яки) контроль үткәргә вәкаләтле вазыйфай зат үткәрә. Кабул итү урыны, шулай ук кабул итү өчен билгеләнгән көннәр һәм сәгатьләр турында мәгълүмат администрациянең рәсми сайтында контроль эшчәнлеккә багышланган махсус бүлектә урнаштырыла.

Консультация телдән яки язма формада түбәндәге мәсьәләләр буенча башкарыла:

- 1) төзекләндерү өлкәсендә контроль оештыру һәм гамәлгә ашыру;
  - 2) әлегә Нигезләмәдә билгеләнгән контроль чараларны гамәлгә ашыру тәртибе;
  - 3) контроль үткәргә вәкаләтле вазыйфай затларның гамәлләренә (гамәл кылмавына) шикәять бирү тәртибе;
  - г) үтәлешләрен бәяләү администрация тарафыннан контроль чаралар кысаларында гамәлгә ашырыла торган мәжбүри таләпләрне үз эченә алган норматив хокукый актлар (аларның аерым нигезләмәләре) турында мәгълүмат алу.
- Контрольдә тотылган затларга телдән консультация бирү шулай ук гражданнар җыеннарында һәм конференцияләрендә дә башкарыла ала.

3.10. Контроль үткөрүгө вәкаләтле вазыйфаи зат тарафыннан язма рәвештә консультация бирү түбәндәге очрактарда башкарыла:

- 1) контроль үткәрелә торган зат тарафыннан консультация мәсьәләләре буенча язмача жавап бирү турында язмача сорату бирлегән;
- 2) консультация вақытында бирелгән сорауларга телдән жавап бирү мөмкин түгел;
- 3) куелган сорауларга жавап бирү өстәмә мәгълүмат соратып алуны таләп итә.

Консультация биргәндә контроль үткөрүгә вәкаләтле вазыйфаи зат Россия Федерациясе законнары нигезендә керү мөмкинлеге чикләнгән мәгълүматның конфиденциальлеген үтәргә тиеш.

Консультация барышында конкрет контроль чараны, контроль үткәргә вәкаләтле вазыйфаи затларның, контроль чарада башка катнашучыларның карарларын һәм (яки) гамәлләрен, шулай ук контроль чара кысаларында үткәрелгән экспертиза, сынау нәтижәләрен бәяләүне үз эченә алган мәгълүмат бирелә алмый.

Консультация барышында контроль үткөрүгә вәкаләтле вазыйфаи затка билгеле булган мәгълүмат администрация тарафыннан мәжбүри таләпләрне үтәү мәсьәләләре буенча контроль үткәрелә торган затны бәяләү максатларында кулланыла алмый.

Контрольне башкарырга вәкаләтле вазыйфаи затлар тарафыннан консультацияләрне исәпкә алу журналы алып барыла.

Контроль үткәрелә торган затларның һәм аларның вәкилләренең администрациягә биш һәм аннан да күбрәк бертөрле мөрәжәгатьләре кәргән очракта, консультацияләр администрациянең рәсми сайтында контроль эшчәнлегенә багышланган махсус бүлектә Кукмара муниципаль районы Зур Кукмара авыл жирлегә башлыгы (башлык урынбасары) яки контроль үткәргә вәкаләтле вазыйфаи зат тарафыннан имзаланган язма аңлатма урнаштыру юлы белән башкарыла.

3.11. Профилактик визит контроль үткәрелә торган затның эшчәнлек алып бару урынында профилактик әңгәмә рәвешендә яисә видео-конференц-элементдән файдалану юлы белән үткәрелә.

Профилактика визиты барышында контроль үткәрелә торган затка аның эшчәнлегенә йә аңа караган контроль объектларына карата куела торган мәжбүри таләпләр, аларның риск критерийларына туры килүе, риск категориясен киметүнең нигезләре һәм тәкъдим ителгән ысуллары, шулай ук, аларны тиешле риск категориясенә кертүдән чыгып, контроль объектларына карата, үткәрелә торган контроль чараларның төрләре, эчтәлегә һәм интенсивлыгы турында хәбәр ителә.

Профилактик визит үткәргәндә, контроль үткәрелә торган затларга мәжбүри таләпләрне бозуны бетерү турында күрсәтмәләр бирелми. Контроль үткәрелә торган затка профилактик визит барышында бирелгән аңлатмалар тәкъдим итү характерында.

Мәжбүри профилактик визит югары куркыныч категориясенә караган контроль объектларына карата эшчәнлекне гамәлгә ашыруга керешүче контроль үткәрелә торган затларга карата үткәрелә.

Мәжбүри профилактика визиты үткәрү турында контроль үткәрелә торган затка аны үткәрү датасына кадәр кимендә биш эш көненнән дә соңга калмыйча контроль үткөрүгә вәкаләтле вазыйфаи зат тарафыннан хәбәр ителә.

Мәжбүри профилактик визит үткәрү турында хәбәрнамә язма рәвештә төзелә.

Мәжбүри профилактик визит үткәрү турында хәбәрнамә контроль үткәрелә торган зат адресына «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» Федераль законның 21 статьясындагы 4 өлешендә билгеләнгән тәртиптә жиберелә.

Контроль үткәрелә торган зат, бу хакта администрациягә аны үткәрү датасына кадәр өч эш көненнән дә соңга калмыйча хәбәр итеп, мәжбүри профилактика визиты уздырудан баш тартырга хокуклы.

Мәжбүри профилактик визитны үткәрү вақыты контроль алып барырга вәкаләтле вазыйфаи зат тарафыннан билгеләнә һәм бер эш көненнән артмаска тиеш.

Контрольдә тотыла торган зат контроль органына аңа карата профилактик визит үткәрү турында гариза белән мөрәжәгать итәргә хокуклы (алга таба – шулай ук контрольдә тотыла торган затның гаризасы).

Контроль органы элге гаризаны теркэгэн көннөн алып ун эш көне дэвамында контрольдэ тотыла торган затның гаризасын карый һәм профилактик визит үткөрү турында карар кабул итә, яисә контрольдэ тотылган зат хәбәр иткән контроль органының матди, финанс һәм кадрлар ресурсларын, контроль объектынның куркыныч категориясен исәпкә алып, профилактик визит үткәрүдән баш тарту турында карар кабул итә.

Контроль органы түбәндәге нигезләрнең берсе буенча контрольдэ тотыла торган затның гаризасы буенча профилактик визит үткәрүдән баш тарту турында карар кабул итә:

1) контрольдэ тотыла торган заттан профилактик визит үткөрү турындагы гаризаны кире алуы турында хәбәр килгән;

2) контрольдэ тотыла торган затның гаризасын тапшырган көнгә кадәр ике ай дэвамында контроль органы тарафыннан элге контрольдэ тотыла торган затка карата профилактик визит үткәрүдән баш тарту турында карар кабул ителгән;

3) контрольдэ тотыла торган зат гариза биргән көнгә кадәр алты ай дэвамында профилактик визит үткөрү контрольдэ тотыла торган затның эшчәнлек урынында булмавы якicontrolьдэ тотыла торган затның башка гамәлләре (гамәл кылмавы) аркасында профилактик визит үткөрү мөмкин булмау сәбәпле мөмкин булмаган;

4) контрольдэ тотылган затның гаризасында әдәпсез яки мыскыллаучы сүзләр, (күзәтчелек) органы вазыйфай затларының яки аларның гаилә әгъзаларының тормышына, сәламәтлегенә һәм мөлкәтенә куркынычлар бар.

Контрольдэ тотыла торган затның гаризасы буенча профилактик визит үткөрү турында карар кабул ителгән очракта, контроль органы егерме эш көне дэвамында мондый килешүне теркәүне тәмин итүче теләсә нинди ысул белән контрольдэ тотылган зат белән профилактик визит үткөрү датасын килештерә һәм мондый профилактик визитны закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян китерү (зарар китерү) куркынычларын профилактикалау программасына кертүне тәмин итә.

#### **4. Контроль чараларны һәм контроль гамәлләрне гамәлгә ашыру**

4.1. Төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашырганда администрация тарафыннан күрсәтелгән чаралар кысаларында түбәндәге контроль чаралар һәм контроль гамәлләр үткәрелергә мөмкин:

1) инспекция визиты (мәжбүри таләпләргә ярашлы рәвештә контрольдэ тотыла торган зат (аның филиаллары, вәкиллекләре, аерым структур бүлекчәләре) урнашкан урында булырга тиешле документларны карап тикшерү, сораштыру, документлар таләп итү, язма аңлатмалар алу, инструменталь тикшерү аша);

2) рейд тикшерүе (карап тикшерү, сораштыру, язма аңлатмалар алу, документлар таләп итү, инструменталь тикшерү, сынау, экспертиза аша);

3) документар тикшерү (язма аңлатмалар алу, документлар таләп итү, экспертиза аша);

4) күчмә тикшерү (карап тикшерү, сораштыру, язма аңлатмалар алу, документлар таләп итү, инструменталь тикшерү, сынау, экспертиза аша);

5) мәжбүри таләпләрнең үтәлешен күзәтү (төзекләндерү өлкәсендә контроль объектлары турында мәгълүмат жыю һәм анализлау аша, шул исәптән, ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлек барышында килә, мәжбүри таләпләрне үтәү кысаларында контроль үткәрелә торган затлар тарафыннан бирелә торган мәгълүматлар, шулай ук дөүләт һәм муниципаль мәгълүмат системаларында булган мәгълүматлар, «Интернет» челтәреннән алынган мәгълүматлар, башка гомуми кулланышта булган мәгълүматлар, шулай ук автомат режимда эшли торган хокук бозуларны теркәүнең фото- һәм кино төшерү, видеоязма функцияләренә ия булган техник чараларын кулланып алынган мәгълүматлар аша)

6) күчмә карап тикшерү (тикшереп карау, инструменталь тикшерү (видеоязма кулланып), сынау, экспертиза аша).

Элге пунктта каралган контроль чаралар һәм контроль гамәлләр төрләре күрсәтелгән чаралар кысаларында элге Нигезләмәгә 1 нче кушымта нигезендә, конкрет контроль объектын билгеле бер куркыныч категориясенә кертүгә бәйлә рәвештә дифференциацияләнми.

4.2. Мәжбүри таләпләрне үтәүне күзәтү һәм күчмә тикшерү контроль үткәрелә торган затлар белән аралашмыйча администрация тарафыннан үткәрелә.

4.3. Элеге Нигезлэмәнең 4.1 пунктының 1-4 пунктчаларында күрсәтелгән контроль чаралар планлы һәм планнан тыш чаралар формасында үткәрелә.

4.4. Төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашыру кысаларында түбәндәге планлы контроль чаралар үткәрелергә мөмкин:

- 1) инспекция визиты;
- 2) рейд тикшерүе;
- 3) документар тикшерү;
- 4) күчмә тикшерү;

4.5. Төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашыру кысаларында түбәндәге планнан тыш контроль чаралар үткәрелергә мөмкин:

- 1) инспекция визиты;
- 2) рейд тикшерүе;
- 3) документар тикшерү;
- 4) күчмә тикшерү;
- 5) мәжбүри таләпләрне үтәүне күзәтү;
- 6) күчмә тикшереп чыгу.

4.6. Контроль үткәрелә торган затлар белән үзара эш итеп контроль чаралар үткәрү өчен түбәндәгеләр нигез булып тора:

1) администрациянең гражданнарның һәм оешмаларның мөрәжәгатъләре (гаризалары), дәүләт администрациясе органнарыннан, жирле үзидарә органнарыннан, массакүләм мәгълүмат чараларыннан кергән очракта закон белән саклана торган кыйммәтлەرگә зыян (зарар) китерү турында яки зыян (зарар) китерү куркынычы турында белешмәләре булу, шулай ук контроль чаралар, шул исәптән үзара хезмәттәшлек итмичә, шул исәптән башка контрольдә тотылган затларга карата үткәрелгән контроль чаралар үткәрү нәтижәсендә шундый мәгълүмат алу;

2) контроль объектының мәжбүри таләпләрне бозу куркынычы индикаторлары тарафыннан расланган параметрларга туры килүен яки контроль объектының мондый параметрлардан тайпылуын ачыклау;

3) контроль чараларны үткәрү планына кертелгән контроль чараларны үткәрү срокларының житүе;

4) конкрет контроль контроль үткәрелә торган затларга карата контроль чаралар үткәрү турында Россия Федерациясе Президентының йөкләмәсе, Россия Федерациясе Хөкүмәтенен йөкләмәсе;

5) прокуратура органнарына кергән материаллар һәм мөрәжәгатъләр буенча законнарның үтәлешен, кеше һәм гражданның хокуклары һәм ирекләре үтәлешен күзәтү кысаларында контроль чара үткәрү турында прокурор таләбе;

6) ачыкланган мәжбүри таләпләрне бозуны бетерү турындагы күрсәтмәне үтәү срогы тәмамлану – контроль үткәрелә торган зат тарафыннан бирелгән күрсәтмәдә каралган документлар һәм мәгълүматлар бирелмәгән очракта яки тәкъдим ителгән документлар һәм мәгълүматлар нигезендә ачыкланган мәжбүри таләпләрне бозуны бетерү турындагы күрсәтмәнең үтәлеше турында нәтижә ясау мөмкин булмаган очракта.

4.7. Мәжбүри таләпләрне бозу куркынычы индикаторлары элеге Нигезләмәгә 2 нче кушымтада күрсәтелгән.

Мәжбүри таләпләрне бозу куркынычы индикаторлары исемлеге администрациянең рәсми сайтында контроль эшчәнлеккә багышланган махсус бүлектә урнаштырыла.

4.8. Контроль үткәрелә торган зат белән хезмәттәшлек итеп үткәрелә торган контроль чаралар администрациянең контроль чараны үткәрү турындагы боерыгы нигезендә үткәрелә.

4.9. Администрациянең закон белән саклана торган кыйммәтлەرگә зыян (зарар) китерү яки зыян (зарар) китерү куркынычы турындагы мәгълүматлар нигезендә контроль чараны үткәрү турында боерыгы кабул ителгән очракта яки контроль үткәрелә торган затның мәжбүри таләпләрне бозуның расланган Куркыныч индикаторларына ярашлы параметрларга туры килү яки параметрлардан тайпылуы контроль чараны үткәрү өчен нигез булып торган эшчәнлек параметрларын билгеләгән очракта, мондый боерык контроль чарасын үткәрү турында контроль үткәрергә вәкаләтле вазыйфаи затның контроль чара үткәрү турында дәлиллек тәкъдиге нигезендә кабул ителә.

4.10. Контроль үткөрөлө торган затлар белән үзара бэйләнешсез үткөрөлө торган контроль чаралар Кукмара муниципаль районы Зур Кукмара авыл жирлеге башлыгы (башлык урынбасары) йөкләмәсе нигезендә, администрациянең эш планнарындагы йөкләмә нигезендә, шул исәптән «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән очрақларда контроль үткөрөргә вәкаләтле вазифаи затлар тарафыннан үткөрөлө.

4.11. Гражданнарға, юридик затларға һәм шәхси эшмәкәрлөргә карата контроль чаралары «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законы нигезендә контроль үткөрөргә вәкаләтле вазифаи затлар тарафыннан үткөрөлө.

4.12. Төзекләндерү өлкәсендә контроль оештырганда һәм гамәлгә ашырганда, администрация ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлек кысаларында, шул исәптән электрон формада, әлеге документлар һәм (яки) мәгълүматлар алар карамагында булган башка органнардан яки күрсәтелгән органнарға буйсынучы оешмалардан түлөүсез нигездә документлар һәм (яки) мәгълүматлар ала. Күрсәтелгән документлар һәм (яки) мәгълүматлар исемлеге, аларны тапшыру тәртибе һәм вакыты Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2016 елның 19 апрелендәге 724-р номерлы боерыгы белән расланган, дәүләт контроле (күзәтчелеге) органнарыннан, башка дәүләт органнарыннан, жирле үзидарә органнарыннан яки дәүләт органнарына яки жирле үзидарә органнарына буйсынучы, әлеге документлар һәм (яки) мәгълүмат алар карамагында булган оешмалардан тикшерүләр оештырганда һәм үткөргәндә муниципаль контроль органнары тарафыннан ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлек кысаларында соратыла һәм алына торган документлар һәм (яки) мәгълүмат исемлеге белән, шулай ук «Дәүләт контролен (күзәтчелеген), муниципаль контрольне гамәлгә ашыру кысаларында ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлек турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2021 елның 6 мартындагы 338 номерлы карары белән расланган, ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлек кысаларында контроль (күзәтчелек) органнары тарафыннан алар карамагында әлеге документлар һәм (яки) мәгълүматлар булган башка органнардан яки күрсәтелгән органнарға буйсынучы оешмалардан дәүләт контроле (күзәтчелеге) төрлөрөн, муниципаль контроль төрлөрөн оештырганда һәм гамәлгә ашырганда алынган документлар һәм (яки) белешмәләр биру кагыйдәләре белән билгеләнгән.

4.13. Юридик затларға, шәхси эшмәкәрлөргә һәм гражданнарға карата планлы контроль чаралары «Чираттагы календарь елга планлы контроль (күзәтчелек) чараларын үткөрү планын формалаштыру, аны прокуратура органнары белән килештерү, ел дэвамьнда аңа контроль (күзәтчелек) чараларын кертү һәм аннан чыгару тәртибе турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2020 елның 31 декабрэндәге 2428 номерлы карары белән расланган, Чираттагы календарь елга планлы контроль (күзәтчелек) чараларын үткөрү планын формалаштыру, аны прокуратура органнары белән килештерү, ел дэвамьнда аңа контроль (күзәтчелек) чараларын кертү һәм аннан чыгару кагыйдәләре нигезендә эшләнә торган планлы контроль чараларын үткөрүнең еллык планнары нигезендә, әлеге Нигезлэмәдә билгеләнгән үзенчәлекләрне исәпкә алып үткөрөлө.

4.14. Контрольдә тотыла торган затлар булган шәхси эшмәкәр, граждан администрациягә контроль чараны үткөргәндә катнаша алмау турында мәгълүмат бирергә хокуклы булган, шуңа бэйле рэвештә, контроль чараны үткөрү администрация тарафыннан шәхси эшмәкәр, гражданның администрациягә мөрәжәгать итүенә сәбәп булган шартларны бетерү өчен кирәкле вакытка (эмма 20 көннән артык түгел) күчерелә торган очрақка бер үк вакытта түбәндәге шартларны да үтәү керә:

1) контроль үткөрөлө торган затның яки аның вәкиленең булмавы контроль чараны үткөргәндә контроль үткөрөргә вәкаләтле вазифаи зат тарафыннан, контроль чараны үткөрү турында тиешенчә хәбәр ителгән очрақта, контроль чараны үткөргәндә мәжбүри таләпләрне үтәүне бәялөүгә комачауламый;

2) закон белән саклана торган кыйммәтлөргә турыдан-туры зыянга (зарар) китерү белән янаулар яки чынлыкта зыян (зарар) китерү билгеләренен булмавы;

3) контроль чараны үткөргәндә контроль үткөрөлө торган затның булмавының (контроль үткөрөлө торган затның авыруы, аның командировкада булуы һ.б.) житди сәбәпләрә бар.

4.15. Күчмә тикшерүне үткөрү вакыты 10 эш көнөнән артмаска тиеш.

Бер кече эшмәкәрлек субъектына карата күчмә тикшерү барышында хезмәттәшлек итүнең гомуми вакыты кече предприятие өчен 50 сәгатътән һәм микропредприятие өчен 15 сәгатътән артмаса тиеш.

Россия Федерациясенең берничә субъекты территориясендә үз эшчәнлеген алып баручы оешмага карата күчмә тикшерү үткәрү вакыты һәр филиал, вәкиллек, оешманың аерым структур бүлекчәсе яки житештерү объекты буенча аерым билгеләнә.

4.16. Контроль үткәргәргә вәкаләтле вазыйфай затлар һәм контроль гамәлләр башкаруга жәлеп ителгән затлар тарафыннан контроль чаралар үткәрүнең барлык очраklarында да мәжбүри таләпләрне үтәү (бозу) дәлилләрен теркәү өчен фотога төшерү, аудио- һәм видеоязмалар, контроль чараны уздыруга вәкаләтле вазыйфай затлар үткәргән геодезия һәм картометрия үлчәүләре кулланылырга мөмкин. Фотога төшерү, аудио- һәм видеоязма, геодезия һәм картометрия үлчәүләре алу һәм бу максатлар өчен кулланылган техник чаралар турында мәгълүмат контроль чара нәтижәләре буенча төзелгән актта һәм контроль чара кысаларында үткәрелгән контроль гамәл нәтижәләре буенча төзелгән беркетмәдә чагыла.

4.17. Контроль чара нәтижәләренә контроль үткәрелә торган зат тарафыннан мәжбүри таләпләрне үтәүне баяләү, мәжбүри таләпләрне бозуны кисәтү һәм (яки) аларны бозуны туктату өчен шартлар тудыру, бозылган нигезләмәне торгызу, администрация тарафыннан җаваплылыкка тарту һәм (яки) «Россия Федерациясендә дөүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законның 90 статьясындагы 2 өлешендә каралган чараларны куллану турындагы мәсьәләне карау өчен вәкаләтле органнарга яки вазифай затларга мәгълүмат жиберү керә.

4.18. Контроль үткәрелә торган зат белән үзара хезмәттәшлекне күздә тоткан контроль чара тәмамлангач, контроль чара акты төзелә. Эгәр мондый чара нәтижәләре буенча мәжбүри таләпләрне бозу ачыкланса, актта нинди мәжбүри таләп бозылганлыгы, нинди норматив хокукий акт һәм аның структур берәмлеге белән билгеләнгәнлеге күрсәтелә. Ачыкланган бозуны контроль чара тәмамланганчы бетергән очракта, актта аны бетерү факты күрсәтелә. Мәжбүри таләпләрне бозуның дәлиле булган документлар, башка материаллар актка теркәлгәргә тиеш. Контроль чараны үткәргәндә тугырылган тикшерү кәгазьләре актка теркәлә.

Актны рәсмиләштерү, эгәр актны рәсмиләштерүнең башка тәртибе Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнмәгән булса, мондый чара тәмамланган көнне контроль чара уздырылган урында гамәлгә ашырыла.

Прокуратура органнары белән үткәрү килешенгән контроль чара акты, ул рәсмиләштерелгәннән соң ук, Контроль (күзәтчелек) чараларының бердәм реестры аша прокуратура органнарына жиберелә.

4.19. Контроль чаралар турында мәгълүмат Контроль (күзәтчелек) чараларының бердәм реестрында урнаштырыла.

4.20. Контроль үткәрелә торган затларга контроль үткәргәргә вәкаләтле вазыйфай затлар башкара торган гамәлләр һәм кабул ителә торган карарлар турында мәгълүмат бирү күрсәтелгән гамәлләр һәм карарлар турында мәгълүматларны Контроль (күзәтчелек) чараларының бердәм реестрына урнаштыру юлы белән, шулай ук аларны контроль үткәрелә торган затларга дөүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтү һәм дөүләт һәм муниципаль функцияләренә электрон формада башкару өчен кулланыла торган мәгълүмати системаларның мәгълүмати-технологик үзара бәйләнешен тәмин итүче инфраструктура аша, шул исәптән «Дөүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең (функцияләренә) Бердәм порталы» федераль дөүләт мәгълүмат системасы аша (алга таба – дөүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең бердәм порталы) һәм (яки) дөүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең төбәк порталы ашажиткерү юлы белән башкарыла.

Контроль үткәрелә торган зат булган эшмәкәрлек эшчәнлеген алып бармый торган гражданга, эгәр дә ул администрация адресына кәгазьдә документлар алу кирәклегенә турында хәбәр жиберсә яисә администрациядә контроль үткәрелә торган затның электрон почта адресы турында мәгълүмат булмаса һәм аңа дөүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең бердәм порталы аша электрон рәвештә документлар жиберү мөмкинлегенә булмаса (эгәр кешенең Бердәм идентификация һәм аутентификация системасында хисап язмасы булмаса яки ул Бердәм идентификация һәм аутентификация системасында теркәлү процедурасын үтүне тәмамламаган булса), контроль үткәргәргә вәкаләтле вазыйфай затлар тарафыннан башкарыла торган гамәлләр

һәм кабул ителгән карарлар турында кәгазьдә документлар жибәру юлы белән хәбәр ителә. Әлеге граждан администрациягә документларны кәгазьдә жибәрергә хокуклы.

4.21. Актта язылган фактлар һәм нәтижәләр белән килешмәгән очракта, контроль үткәрелә торган зат «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248 – ФЗ номерлы Федераль законның 39-40 статьяларында һәм әлеге Нигезләмәнең 5 бүлегендә каралган тәртиптә шикаять жибәрергә хокуклы.

4.22. Контроль чараны үткәргәндә мәжбүри таләпләрне бозулар ачыкланмаган очракта, бу хакта мәгълүмат Контроль (күзәтчелек) чараларының бердәм реестрына кертелә. Контроль үткәрергә вәкаләтле вазыйфай зат мәжбүри таләпләрне үтәү буенча тәкъдимнәр бирергә, закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү куркынычларын профилактикалауга юнәлдерелгән башка чаралар үткәрергә хокуклы.

4.23. Контроль чарасын үткәргәндә контроль үткәрелә торган зат тарафыннан мәжбүри таләпләрне бозулар ачыкланган очракта, Россия Федерациясе законнарында каралган вәкаләтләр чикләрендә администрация (контроль үткәрергә вәкаләтле вазыйфай зат) түбәндәгеләргә хокуклы:

1) контроль чара акты рәсмиләштерелгәннән соң, контроль үткәрелгән затка, мөмкин булган вакытын күрсәтеп, ачыкланган бозуларны бетерү турында һәм (яки) закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерүне булдырмау буенча чаралар үткәру турында күрсәтмә бирергә;

2) әгәр контроль чарасын үткәргәндә, контроль объектына ия булган һәм (яки) файдаланган гражданның, оешмаларның эшчәнлегенә закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү куркынычы тудыра яки мондый зыян (зарар) китерелә дип билгеләнгән очракта, закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерүне булдырмау яки аны туктату һәм гражданның, оешмаларга закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү куркынычы һәм аны булдырмау ысуллары турында мәгълүматны теләсә нинди ысул белән житкерү буенча Россия Федерациясе законнарында каралган чараларны кичекмәстән кабул итәргә;

3) контроль чара барышында жинаять яки административ хокук бозу билгеләре ачыкланганда, үз компетенциясенә ярашлы рәвештә тиешле мәгълүматны дәүләт органына жибәрергә яки, тиешле вәкаләтләр булганда, гаепле затларны закон белән билгеләнгән җаваплылыкка тарту буенча чаралар күрергә;

4) мәжбүри таләпләрнең ачыкланган бозылуларын бетерүне контрольдә тоту, мәжбүри таләпләрнең бозылуларын кисәтү, закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зыян) китерү мөмкинлеген булдырмау буенча чаралар күрергә, күрсәтмә билгеләнгән срокларда үтәлмәсә, әгәр мондый чара законнарда каралган булса, күрсәтмәне мәжбүри үтәүне таләп итеп, судка кадәр мөрәҗәгать итеп, аны үтәүне тәмин итү буенча чаралар күрергә;

5) мәжбүри таләпләрне үтәү буенча кинәшләр бирү, закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү куркынычларын профилактикалауга юнәлдерелгән башка чаралар үткәру мәсьәләсен карау.

4.24. Контроль үткәрүче вазыйфай затлар төзекләндерү өлкәсендә контроль үткәргәндә федераль башкарма администрация органнары һәм аларның территориаль органнары, Татарстан Республикасы башкарма администрациясе органнары, жирле үзидарә органнары, хокук саклау органнары, оешмалар һәм гражданның белән билгеләнгән тәртиптә хезмәттәшлек ителәр.

Төзекләндерү өлкәсендә контрольлек итү кысаларында контроль чарасы барышында Россия Федерациясе законнары белән административ һәм башка җаваплылык каралган закон таләпләрен бозу ачыкланган очракта, контроль чара актында ачыкланган бозу билгеләре булу турында мәгълүмат күрсәтелә. Контроль үткәрергә вәкаләтле вазыйфай затлар әлеге актың күчәрмәсен тиешле җаваплылыкка тартуға вәкаләтле администрация органына жибәрәләр.

## **5. Администрация карарларына, контрольүткәрергә вәкаләтле вазыйфай затларның гамәлләренә (гамәл кылмавына) шикаять бирү**

5.1. Администрация карарларына, контрольдә тотарга вәкаләтле вазыйфай затларның гамәлләренә (гамәл кылмавы) карата «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законның 9 бүлегә тарафыннан билгеләнгән тәртиптә шикаять бирелергә мөмкин.

5.2. Аларның фикеренчә, хокуклары һәм законлы мәнфәгатьләре төзекләндерү өлкәсендә контролен гамәлгә ашыру кысаларында турыдан-туры бозылган контрольдә тотыла торган затлар түбәндәгеләргә карата судка кадәр шикаять бирергә хокуклы:

- 1) контроль чаралар үткәру турында карарлар;
- 2) контроль чаралар актлары, ачыкланган бозуларны бетерү турында күрсәтмәләр;
- 3) контроль чаралары кысаларында контрольне гамәлгә ашырырга вәкаләтле вазыйфай затларның гамәлләре (гамәл кылмаулары).

5.3. Шикаятьне контроль үткәрелә торган зат дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең бердәм порталын һәм (яки) дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең төбәк порталын кулланып, шикаятьне карауга вәкаләтле органга электрон рәвештә бирә.

Дәүләт яки закон белән саклана торган башка серне тәшкил итүче мәгълүматлар һәм документлар булган шикаять дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең бердәм порталын һәм дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең төбәк порталын кулланмыйча, Россия Федерациясендә дәүләт һәм закон белән саклана торган сер турындагы закон таләпләрен исәпкә алып бирелә. Тиешле шикаять Кукмара муниципаль районы Зур Кукмара авыл жирлегә башлыгы шәхси кабул иткәндә контроль үткәрелгән зат тарафыннан Кукмара муниципаль районы Зур Кукмара авыл жирлегә башлыгына шикаятьтә (документларда) дәүләт яки закон белән саклана торган башка серне тәшкил итүче мәгълүматлар булу турында алдан хәбәр итеп бирелә.

5.4. Администрация карарына, аның вазыйфай затларының гамәлләренә (гамәл кылмавына) карата шикаять Кукмара муниципаль районы Зур Кукмара авыл жирлегә башлыгы (башлык урынбасары) тарафыннан карала.

5.5. Администрациянең карарына, аның вазыйфай затларның гамәлләренә (гамәл кылмавына) шикаять контрольдә тотыла торган зат үз хокуклары бозылуы турында белгән яки белергә тиеш булган көннән алып 30 календарь көн эчендә бирелергә мөмкин.

Администрация күрсәтмәсе буенча шикаять контроль үткәрелгән зат күрсәтмәне алганнан соң 10 эш көне эчендә бирелергә мөмкин.

Шикаять бирү вакыты житди сәбәпләр аркасында узып киткән очракта, шикаять бирүче затның үтенече буенча бу срок шикаятьне карау өчен администрация (вазыйфай зат) тарафыннан кире кайтарылырга мөмкин.

Шикаять биргән кеше, шикаять буенча карар кабул ителгәнче, аны кире тулысынча яисә өлешчә ала ала. Шул ук вакытта шикаятьне шул ук нигезләр буенча кабат жибәрү рөхсәт ителми.

5.6. Администрация карарына, аның вазыйфай затларының гамәлләренә (гамәл кылмавына) шикаять теркәлгәннән соң 20 эш көне эчендә каралырга тиеш.

Әгәр аны карау өчен башка органнар карамагында булган мәгълүматны алу таләп ителсә, шикаятьне карау вакыты Кукмара муниципаль районы Зур Кукмара авыл жирлегә башлыгы (башлык урынбасары) тарафыннан күп дигәндә 20 эш көненә озайтылырга мөмкин.

## **6. Төзекләндерү өлкәсендә контрольнең төп күрсәткечләре һәм аларның максатчан кыйммәтләре**

6.1. Төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашыруның нәтижелелеген һәм нәтижелелеген баяләү «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законның 30 статьясы нигезендә башкарыла.

6.2. Контроль төренең төп күрсәткечләре һәм аларның максатчан күрсәткечләре, төзекләндерү өлкәсендә контроль өчен индикатив күрсәткечләр Кукмара муниципаль районы Зур Кукмара авыл жирлегә Советы тарафыннан раслана.

Кукмара муниципаль районы Зур Кукмара авыл жирлегә территориясендә төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контроль турында нигезләмәгә 1 нче кушымта

**Башкарма комитет тарафыннан төзекләндерү өлкәсендә контроль үткәргәндә төзекләндерү өлкәсендә контроль объектларын билгеле бер куркыныч категориясенә кертү критерийлары**

1. Югары куркыныч категориясенә түбәндәгеләр керә:

янәшәдәге территорияләр.

2. Уртача куркыныч категориясенә түбәндәгеләр керә:

элмә такталар, биналар, корылмалар, төзелмәләр фасадлары, кечкенә архитектура формалары, капитал булмаган стационар булмаган корылмалар һәм корылмаларкапитал булмаган стационар булмаган корылмалар һәм төзелмәләр, мәгълүмат щитлары, күрсәткечләр, саклагыч жайланмалар.

3. Төзекләндерү өлкәсендәге барлык башка контроль объектлары түбән куркыныч категориясенә керә.

Кукмара муниципаль районы Зур Кукмара авыл жирлеге территориясендә төзекләнדרү өлкәсендә муниципаль контроль турында нигезләмәгә 2 нче кушымта

**Төзекләнדרү өлкәсендә контроль үткәргәндә планнан тыш тикшерүләр үткәрү кирәклеген билгеләү өчен Кукмара муниципаль районы Зур Кукмара авыл жирлеге башкарма комитеты тарафыннан төзекләнדרү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашырганда кулланыла торган мәжбүри таләпләрне бозу куркынычы индикаторлары**

1. Жирле үзидарә органына реклама элмә тактасын килештерү турында гариза жиберү факты булмаганда, автомобиль транспортын ремонтлау һәм хезмәт күрсәтү өлкәсендә хезмәт күрсәтү буенча контрольдә тотыла торган зат тарафыннан эшчәнлек башланган көннән алып 90 календарь көн узу.

2. Узган елның шул ук чоры белән чагыштырганда, квартал дәвамында объектларны һәм төзекләнדרү элементларын жыештыру буенча эшләрне башкару бурычы йөкләнгән оешма хезмәткәрләре санының, әлеге эшләрне башкару өчен билгеләнгән жыештыру һәм махсус техника санының шул ук вакыт аралыгында артуы булмаган очракта, 50 һәм аннан да күбрәк процентка кимүе (ләкин ким дигәндә ике хезмәткәр).

3. Хезмәт күрсәтү территориясендә ике календарь атна дәвамында объектларны һәм төзекләнדרү элементларын жыештыру буенча эшләрне башкаруны үз бурычларына керткән оешмага хезмәт күрсәтү территориясендә травматологик ярдәм сорап мөрәжәгать иткән гражданнар санының, алдагы шул ук чор белән чагыштырганда, 15 һәм аннан да күбрәк процентка артуы.

4. 30 календарь көн эчендә таләпләре Муниципаль берәмлек территориясен төзекләнדרү кагыйдәләре белән билгеләнгән контроль объектының торышыннан тайпылуның өч һәм аннан да күбрәк шундый ук очраклары ачыклануы турында гражданнардан, оешмалардан, дәүләт хакимияте органнарыннан, жирле үзидарә органнарыннан кERGән, массакүләм мәгълүмат чараларыннан, Интернет мәгълүмати-телекоммуникацион челтәреннән һәм (яки) килгән мәгълүматларның дөреслеген бәяләүгә юнәлдерелгән чаралар нәтижәсендә алынган төзекләнדרү өлкәсендә мәжбүри таләпләрне бозу билгеләре һәм закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү куркынычы турында сөйли торган мәгълүмат булу.

5. Контрольдә тотылган затка карата чыгарылган төзекләнדרү өлкәсендә мәжбүри таләпләрне бозган өчен административ жәза билгеләү турында административ хокук бозу турында эш буенча бер ел эчендә кимендә биш карар булу.

6. Торак пунктның бер административ-территориаль берәмлеге (урам, микрорайон) территориясендә ике календарь атна дәвамында травма алуга бәйле рәвештә травматологик ярдәм күрсәтү өчен мөрәжәгать иткән гражданнар санының, алдагы шул ук чор белән чагыштырганда, 15 һәм аннан да күбрәк процентка артуы.